

Forslag til lov om ændringer i lov om offentlig forsorg med flere love (vedrørende kommunehjælpens retsvirkninger).

Fremsat den 9. marts 1954 af *socialministeren*.

§ 1.

I lov om offentlig forsorg, jfr. bekendtgørelse nr. 475 af 31. august 1946, foretages følgende ændringer:

Til § 1.

§ 1, stk. 3, affattes således:
„Modtagelse af offentlig hjælp medfører ikke tab af borgerlige rettigheder.“

Til § 7.

I § 7, stk. 1, 2. punktum, udgår ordene: „— bortset fra de i stk. 3 nævnte tilfælde —“.
Til stk. 2 føjes: „uanset om vedkommende selv måtte være trængende til offentlig hjælp.“

Stk. 3 og 4 udgår.

Til § 8.

I § 8, stk. 1, udgår: „— 3“.

Til § 11.

I § 11, stk. 3, 2. og 3. punktum, udgår ordene: „og 3“.

Til § 15.

I § 15, stk. 1, indføres efter ordet: „sidste“ ordene: „jfr. herved § 304“. Resten af stk. 1 fra ordene: „og medfører“ udgår.

Stk. 2—3 og stk. 5—7 udgår. Det nuværende stk. 4 ændres til stk. 2.

Til § 22.

I § 22, stk. 1, 2. punktum, udgår ordene: „eller fattighjælp“.

Til § 24.

I § 24, stk. 1, nr. 4, udgår ordene: „15 stk. 6,“.

Til § 30.

I § 30, stk. 5, 1. punktum, ændres „kapitel XXV“ til „kapitel XXIV“.

I stk. 5, 5. punktum, udgår ordene fra „fattighjælp“ til og med „§ 301“, og i stedet indsættes: „kommunehjælp med tilbagebetalingspligt“.

Til § 45

(som ændret ved lov nr. 33 af 25. februar 1953).

I § 45, stk. 3, ændres „kapitlerne XXV—XXVII“ til „kapitlerne XXIV—XXVI.“

Til § 48

(som ændret ved lov nr. 286 af 18. juni 1951).

§ 48, stk. 1, udgår.

Foran stk. 2 udgår: „Stk. 2“.

Til § 57.

I § 57, stk. 1, udgår ordene: „for udgifter til den i kapitel XXI omhandlede hjælp“.

Til § 60.

I § 60, nr. 3, 1. punktum, udgår ordene: „eller fattighjælp“ og ordene: „eller den i kapitel XXI omhandlede hjælp“.

I nr. 3, 2. punktum, udgår ordene: „eller fattighjælp“.

Til § 62.

I § 62, stk. 2, udgår ordene: „den i kapitel XXI omhandlede hjælp samt“.

Til § 110.

I § 110, stk. 1, nr. 3, udgår ordene: „eller fattighjælp“.

Til § 205.

I § 205, stk. 1, indføres efter ordene: „ydte kommunehjælp“ ordene: „med tilbagebetalingspligt“, og ordene: „således at senere indbetalte beløb betragtes som tilbagebetaling af kommunehjælp“ udgår.

Til § 206.

Paragraffen udgår.

Til § 208.

§ 208, stk. 1, affattes således:

„Såfremt den, der er tilpligtet at svare bidrag til et barn, senere måtte blive fri-fundet, kan den udbetalende kommune bestemme, at de af det offentlige udbetalte bidrag betragtes som en moderen ydet kommunehjælp med tilbagebetalingspligt“.

Stk. 2 affattes således:

„Dette gælder også, hvor moderen iøvrigt uberegtiget af det offentlige har erholdt bidrag udbetalt“.

I stk. 3 udgår 2. punktum.

Til § 218

(som affattet ved lov nr. 33 af 25. februar 1953).

Ordene: „§§ 204—206“ ændres til: „§§ 204—205“.

Til § 227.

Paragraffen udgår.

Til § 232.

I § 232, stk. 2, indføres efter „kommunehjælp“ ordene: „med tilbagebetalingspligt“.

Til § 240.

Paragraffen udgår.

Til § 242.

I § 242, nr. 2, udgår ordene: „fattighjælp eller“ og ordene: „såfremt den modtagne hjælp har bestået i kommunehjælp, der ikke har medført tab af valgret og valgbarhed, og som er ydet“.

Til § 243.

I § 243, nr. 1, udgår ordene: „fattighjælp eller“.

Til § 247.

I § 247, stk. 3, nr. 3, udgår ordene: „fattighjælp eller“.

Til § 268.

Paragraffen udgår.

Til § 270.

Paragraffen udgår.

Til § 277.

I § 277 udgår nr. 3, og nr. 4 ændres til nr. 3.

Til § 279.

I § 279, stk. 4, indføres efter „kommunehjælp“ ordene: „med tilbagebetalingspligt“.

Til kap. XXI.

Kapiteloverskriften affattes således: „Almindelige bestemmelser vedrørende særhjælp“. Paragrafferne 289, 290 og 291 udgår og erstattes af følgende:

§ 289.

Hjælp, der af det sociale udvalg er ydet som særhjælp, jfr. kapitlerne XVII—XX, samt tillige §§ 123, stk. 2, 126, stk. 7, og 334, nr. 14, opføres på særlig konto og medfører ikke tilbagebetalingspligt for modtageren eller forsørgeren, jfr. dog §§ 290 og 291 samt § 284.

§ 290.

Forsåvidt en person ved svingagtig optræden tilsniger sig særhjælp, borttødsler den ham tilståede særhjælp eller iøvrigt groveligt misbruger sådan hjælp, betragtes hjælpen som kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.

§ 291.

Særhjælp, der er ydet under forhold som nævnt i § 301, nr. 2, 3 eller 6, betragtes som kommunehjælp med tilbagebetalingspligt. Bestemmelsen i § 302 finder tilsvarende anvendelse.

Til kap. XXII.

Til kapiteloverskriften føjes ordene: „vedrørende kommunehjælp“.

Til § 292.

I § 292, 2. punktum, udgår ordene: „uden retsvirkninger“ og „kapitel“ ændres til „afsnit“. Som nyt punktum tilføjes: „Kommunehjælp medfører ikke retsvirkninger for modtageren eller forsørgeren, medmindre dette særlig er bestemt“.

Til § 293.

§ 293, stk. 2, affattes således:

„Kommunehjælp kan ikke ydes til personer, der oppebærer eller opfylder betin-

gelserne for at oppebære invaliderente, aldersrente eller anden offentlig hjælp, der svarer til fuld forsørgelse“.

Stk. 4 udgår.

Til § 295.

Foran § 295, stk. 1, udgår: „Stk. 1.“

Stk. 2 udgår.

Til § 298.

I § 298, stk. 1, udgår ordene: „kommune- eller fattighjælp“ og erstattes af „kommunehjælp“.

Til §§ 301—310.

Foran § 301 ændres overskriften: „Retsvirkninger af kommunehjælp“ til „Kapitel XXIII. Kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.“

Foran § 309 udgår overskriften: „Afsnit VI. Fattighjælp“ og „Kapitel XXIII. Almindelige bestemmelser.“

Foran § 310 udgår overskriften: „Kapitel XXIV. Forsørgelse af arbejdsmodvillige personer.“

§§ 301—310 udgår og erstattes af følgende 10 paragraffer:

§ 301.

Kommunehjælp, der ydes under de nedenfor nævnte omstændigheder, medfører tilbagebetalingspligt:

- 1) når en person ved svigagtig optræden tilsniger sig kommunehjælp, bortødsler den ham tilståede kommunehjælp eller iøvrigt groveligt misbruger sådan hjælp.
- 2) når en person ved uordentlig livsførelse, ved uforsvarlig økonomi, ved uden rimelig grund at forlade sit hjem, ved urimelig opgivelse af en stilling eller et arbejde eller ved uden rimelig grund at nægte at tage arbejde, jfr. arbejdsløshedslovens § 17, selv er skyld i, at der har måttet ydes ham eller nogen, overfor hvem han har forsørgelsespligt, kommunehjælp. Der kan således ikke ydes kommunehjælp uden tilbagebetalingspligt i arbejdsløshedsperioder, der indtræder, efter at vedkommende i nogen tid har haft arbejde til en løn, der ligger væsentlig over hans egen eller fagets gennemsnitlige arbejdsindtægt, medmindre han efter arbejdets ophør selv har klaret sig en rimelig tid. Kommunehjælp uden tilbagebetalingspligt skal heller ikke kunne ydes per-

soner, der i almindelighed er arbejdsløse en del af året, men den øvrige del af året har en indtægt, der ikke ligger under den årlige indtægt, der under tilsvarende forhold (alder, ægteskabelig stilling og opholdssted) oppebæres af laverelønnede tjenestemænd og andre, der i almindelighed ikke søger offentlig hjælp. I den sidste gruppe af tilfælde skal det dog ikke være udelukket at yde en begrænset hjælp uden tilbagebetalingspligt som tillæg til forsikringsmæssig arbejdsløshedsunderstøttelse, jfr. § 293, stk. 1.

- 3) når en person uafbrudt i længere tid udelukkende eller næsten udelukkende har opretholdt livet ved kommunehjælp, og det må antages, at hans krav om hjælp skyldes åbenlys arbejdslede eller lyst til at ligge det offentlige til byrde.
- 4) når en person er under direkte offentlig forsørgelse i henhold til kapitlerne XXIV—XXVI på en af de i §§ 36 og 40 nævnte anstalter; dette gælder såvel for anstaltsopholdet som for den kommunehjælp, der under opholdet må ydes hans familie.
- 5) når der må ydes en person kommunehjælp, fordi vedkommende eller den med ham (hende) samlevende ægtefælle er indblandet i en kollektiv arbejdsstrid, jfr. herved arbejdsløshedslovens § 17, stk. 1, nr. 1.
- 6) når der må ydes sygehjælp til en person, der kunne have været nydende medlem af en anerkendt sygekasse, såfremt han havde benyttet adgangen til at søge optagelse som sådan og sørget for at bevare medlemsforholdet.

§ 302.

Det sociale udvalg kan efter beslutning i det enkelte tilfælde med kommunalbestyrelsens samtykke under ganske særlige omstændigheder bestemme, at hjælp, som skal ydes en person med tilbagebetalingspligt, undtagelsesvis ydes uden sådan retsvirkning for pågældende eller dennes ægtefælle, jfr. § 304. I København træffes den nævnte beslutning af magistraten.

§ 303.

Stk. 1. I ganske særlige trangtilfælde, hvor det på det tidspunkt, da hjælpen begæres, kan forudses, at pågældende inden

en kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen, er det sociale udvalg berettiget til at yde denne med tilbagebetalingspligt, selvom hjælpen ikke iøvrigt ville være at yde med sådan virkning.

Stk. 2. I tilfælde, hvor en person har modtaget kommunehjælp og derefter senere får udbetalt en ydelse i form af en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende, som vedrører det tidsrum og det trangstilfælde, for hvilket hjælpen er tilstået, og som, hvis ydelsen var kommet til udbetaling straks, ville have bevirket, at han ikke havde kunnet betragtes som trængende, kan det sociale udvalg ligeledes fordre, at han tilbagebetaler den i det omhandlede tidsrum modtagne hjælp.

§ 304.

Er vedkommende gift, træffes der for ægtefællens vedkommende særskilt beslutning om, hvorvidt hjælpen vil være at betragte som kommunehjælp med tilbagebetalingspligt for denne. I det i § 301, nr. 1, nævnte tilfælde indtræder tilbagebetalingspligt også for ægtefællen, hvis den omhandlede adfærd er begået med dennes vidende og vilje.

§ 305.

Stk. 1. Så snart det sociale udvalg konstaterer, at hjælpen er af en sådan art, at dens ydelse vil medføre tilbagebetalingspligt, skal udvalget omgående give den, for hvis vedkommende sådan retsvirkning vil indtræde, meddelelse herom. Det samme gælder, hvor udvalget i medfør af § 303, stk. 1, beslutter, at hjælpen skal ydes med tilbagebetalingspligt. Det påhviler derhos udvalget at påse, om de angivne betingelser for at kommunehjælp ydes med tilbagebetalingspligt stadig er tilstede, og fra det tidspunkt at regne, hvor det kan konstateres, at dette ikke mere er tilfældet, vil hjælp ikke længere være at yde med tilbagebetalingspligt. Meddelelse herom vil omgående være at give den pågældende.

Stk. 2. Drager det sociale udvalg ikke omsorg for, at kommunehjælp ydes med tilbagebetalingspligt, kan hjælpen ikke anmeldes til mellemkommunal refusion eller refusion fra en retlig opholdskommune, ligesom der ikke for sådan hjælp kan fås tilskud fra den fælleskommunale udligningsfond.

§ 306.

Har en person efter sit 18. år modtaget eller pådraget sig kommunehjælp med tilbagebetalingspligt, kan hjælpen af det offentlige fordres erstattet såvel af ham selv som af hans dødsbo. Erstatningskravet kan kun gøres gældende i debtors levende live, når det sociale udvalg i hans opholdskommune skønner, at han har evne til at udrede erstatningen uden selv at komme til at mangle det rimelige til eget underhold eller til opfyldelse af den ham i henhold til lov påhvillende forsørgelsespligt. Ligeledes skal retten til at fordre erstatning i den understøttedes dødsbo være betinget af, at der efter vedkommende skifterets skøn ikke derved berøves personer, overfor hvilke der påhvilede ham fuld forsørgelsespligt, det rimelige til deres underhold.

§ 307.

Stk. 1. I det omfang, hvori en person efter et af det sociale udvalg i hans opholdskommune udøvet skøn har evne til at tilbagebetale ydet hjælp uden selv at komme til at mangle det rimelige til eget underhold eller til opfyldelse af den ham i henhold til lov påhvillende forsørgelsespligt, kan han af udvalget sættes i bidrag til tilbagebetaling af gælden. Sådanne bidrag pålægges ved særlig resolution, hvoraf en genpart tilstilles den bidragsskyldige. Tilkommer bidraget helt eller delvis en anden kommune end, der har udfærdiget bidragsresolutionen, tilstilles en genpart derhos denne anden kommune. Bidrag kan først pålægges fra resolutionens dato. Bidragets størrelse kan til enhver tid ændres.

Stk. 2. De i stk. 1 nævnte bidrag kan indrives ved udpantning efter reglerne i retsplejelovens kapitel 54 og kan endvidere kræves tilbageholdt i den bidragsskyldiges arbejds- eller tjenesteløn efter reglerne for inddrivelse af personlige skatter, jfr. lov nr. 28 af 18. februar 1937 § 42.

Stk. 3. Den i stk. 1 omhandlede bidragspålægelse kan kun finde sted, forsåvidt den hjælp, der kræves tilbagebetalt, er ydet indenfor de sidste 5 år, og pålagte bidrag kan ligeledes som inddrives, forsåvidt angår tilbagebetaling af hjælp ydet indenfor dette tidsrum.

F. t. l. om ændr. i l. om offentlig forsorg. (Vedr. kommunehjælpens retsvirkninger).

§ 308.

Det af det sociale udvalg eller skifteretten i henhold til § 306 eller § 307, stk. 1, udøvede skøn kan indankes for amtmanden, i de i § 50, stk. 1, 2. punktum, omhandlede kommuner for socialministeren, hvilke myndigheders afgørelse er endelig. Indankning skal i de i § 307, stk. 1, omhandlede tilfælde være foretaget inden 14 dage efter, at genparten af resolutionen må antages at være modtaget.

§ 309.

Stk. 1. Det offentlige erstatningskrav står tilbage for enhver den understøttede påhvillende gæld, forsåvidt denne hidrører fra forpligtelser, der er pådraget før understøttelsesens ydelse.

Stk. 2. Enhver af de myndigheder, der har deltaget i afholdelsen af udgifterne ved den omhandlede hjælp, kan fordre, at erstatningskravet skal gøres gældende gennem den opholdskommune, som senest før sagens rejsning har ydet pågældende sådan hjælp.

Stk. 3. Forsåvidt vedkommende kommunalbestyrelse må søge erstatningskravet gennemført ved domstolene, har kommunalbestyrelsen fri proces. Såfremt det sociale udvalg i henhold til § 306 har skønnet, at debitor er i stand til at yde erstatningen gennem afdragsvis betaling, men ellers ikke, kan det også ved dom fastsættes, at og på hvilken måde afdragsvis betaling skal ske.

§ 310.

Stk. 1. Når en person ikke i det sidste år har modtaget kommunehjælp til sig selv eller dem, hvis forsørgelse påhviler ham, er kommunalbestyrelsen berettiget til at eftergive ham tidligere modtagen kommunehjælp med tilbagebetalingspligt, såfremt den skønner, at han nu vil kunne klare sig selv og opfylde sine forsørgelsespligter uden kommunehjælp, og at han ikke har evne til at tilbagebetale understøttelsen uden selv at komme til at mangle det rimelige til eget underhold eller til opfyldelsen af den ham påhvillende forsørgelsespligt.

Stk. 2. Har en person ikke i de sidst forløbne 3 år modtaget kommunehjælp til sig selv eller til dem, hvis forsørgelse påhviler ham, er kommunalbestyrelsen iøvrigt under de i stk. 1 anførte betingelser forpligtet til på

begæring at eftergive ham tidligere modtagen kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.

Til kap. XXV.

Kapitel XXV ændres til kapitel XXIV.

Til § 311.

§ 311, stk. 3, 2. punktum, udgår.

Til § 313

(som ændret ved lov nr. 33 af 25. februar 1953).

§ 313, stk. 4, 2. punktum, udgår.

Til kap. XXVI.

Kapitel XXVI ændres til kapitel XXV.

Til § 315.

Foran § 315, stk. 1, udgår: „Stk. 1.“
Stk. 2 udgår.

Til § 316.

§ 316, stk. 5 og 6, udgår.

Til kap. XXVII.

Kapitel XXVII ændres til kapitel XXVI.

Til § 323.

Paragraffen udgår.

Til afsnit VII.

Afsnit VII ændres til afsnit VI, og kapitel XXVIII ændres til kapitel XXVII.

Til § 325.

I § 325 indføjes som nyt stk. 1:

„Tillægges der i medfør af den sociale lovgivning en person en ydelse i tilfælde, hvor pågældende i det tidsrum, som ydelsen vedrører, har oppebåret hjælp i henhold til forsørgsloven, er vedkommende sociale udvalg berettiget til i ydelsen at fordre erstatet den hjælp, som pågældende har oppebåret i det omhandlede tidsrum, og som han er blevet trængende til, fordi den fornævnte ydelse først senere kommer til udbetaling.“

Foran den nuværende tekst indføjes: „Stk. 2“.

Til § 327.

Paragraffen affattes således:

„Hvis modtagen kommunehjælp tilbagebetales, betragtes den som ikke ydet“.

§ 2.

I lov om folkeforsikring, jfr. lovbekendtgørelse nr. 218 af 11. juli 1953, foretages følgende ændringer:

Til § 38.

I § 38 udgår stk. 2, nr. 4.
Nr. 5 og 6 ændres til nr. 4 og 5.

Til § 55.

I § 55, stk. 8, udgår ordene: „eller oppebærer han fattighjælp eller kommunehjælp af den i § 38, stk. 2, nr. 4, nævnte art, bortfalder renten“, og i stedet indsættes „bortfalder denne“.

§ 3.

I lov om arbejdsanvisning og arbejdsløshedsforsikring m. v., jfr. bekendtgørelse nr. 43 af 18. februar 1952, foretages følgende ændring:

Til § 17.

I § 17 udgår stk. 1, nr. 9.
Nr. 10 og 11 ændres til nr. 9 og 10.

§ 4.

Retsvirkninger, herunder tilbagebetalingspligt, der i medfør af den tidligere gældende lovgivning var knyttet til modtagelse af kommune- eller fattighjælp, bortfalder ved nærværende lovs ikrafttræden i det omfang, de ikke ville være indtrådt efter nærværende lov.

§ 5.

Socialministeren bemyndiges til at lade forsorgsloven optrykke og bekendtgøre med de ændringer og tilføjelser, som er en følge af nærværende lov.

Bemærkninger til lovforslaget.

Spørgsmålet om de retsvirkninger, der i form af tilbagebetalingspligt og tab af valgret og valgbarhed i vidt omfang er knyttet til modtagelsen af offentlig hjælp, har gennem de senere år gang på gang været genstand for drøftelse. Der er således i 1945, 1947, 1949 og 1953 ved særlige love sket omfattende eftergivelser af tidligere oppebåren hjælp, og spørgsmålet om valgetsfortabelsen var fremme under forfatningsforhandlingerne, hvor man dog fandt det rettest at henskyde det til afgørelse i forbindelse med en revision af forsorgslovens herhen hørende regler.

Det er regeringens opfattelse, at de lige nævnte indenfor en forholdsvis kort periode gennemførte eftergivelseslove må tages som udtryk for en erkendelse af, at de gældende regler om retsvirkninger af oppebåren hjælp ikke længere er i overensstemmelse med de synspunkter, der i et moderne demokratisk samfund anlægges på modtagelsen af hjælp fra det offentlige. Man må derfor mene, at en lempelse i forsorgslovens på dette område særdeles strenge bestemmelser, der er ukendte i de fleste andre lande, med hvilke Danmark naturligt kan sammenlignes, ikke fortsat bør afhænge af tilfældige historiske begivenheder. Regeringen har derfor optaget hele dette problem til nærmere overvejelse udfra det hovedsynspunkt, at der nu bør tilvejebringes så-

danne ændringer i reglerne, at de bringes i harmoni med den i de senere år på dette og andre områder skete udvikling.

Under disse overvejelser har man også haft opmærksomheden henvendt på karakteren af den bidragspålægning, der finder sted for at sikre, at den efter loven forsørgelsespligtige opfylder sine forpligtelser.

1. Reglerne om tab af valgret og valgbarhed.

Disse regler går tilbage til grundloven af 1849, ifølge hvilken det var en betingelse for valgret til rigsdagen, at man ikke „nyder eller har nydt understøttelse af fattigvæsenet, som ikke enten er eftergivet eller tilbagebetalt“. Efter denne regel, der opretholdtes ved grundloven af 1915, forudsattes det altså, at hjælp i al fald i visse tilfælde skulle medføre tab af valgret. Grundloven af 5. juni 1953 stiller derimod lovgivningsmagten frit, idet det i § 29 blot er fastsat, at det skal bestemmes ved lov, i hvilket omfang straf og understøttelse, der i lovgivningen betragtes som fattighjælp, medfører tab af valgret.

Folketingsvalgloven af 1953 gentager med hensyn til spørgsmålet om oppebåren hjælps indflydelse på valgretten blot den nye grundlovsregel. Derimod tager folketingsvalgloven udtømmende stilling til spørgsmålet om, hvorvidt idømt straf ligesom tid-

ligere skal udelukke fra valgret, og besvarer det benægtende. Valglovskommissionen begrundet dette med følgende: at man har „taget hensyn til den udvikling, der har fundet sted på dette område, og som senest har givet sig udtryk i lov nr. 286 af 18. juni 1951 om ændring af reglerne om fortabelse af rettigheder som følge af straf. Denne lov betød et afgørende brud med de hidtil gældende regler, og loven ændrer bl. a. også den kommunale valglov, således at der ikke længere stilles noget vandelskrav som betingelse for valgret til de kommunale råd. Der er i kommissionen enighed om, at rigsdagsvalgloven bør følge den kommunale valglov på dette punkt“.

I overensstemmelse hermed er der ikke i folketingsvalgloven optaget bestemmelser om straf som hindring for udøvelse af valgretten. Dette gælder hvadenten der er tale om bøde-, hæfte- eller fængselsstraffe.

Når der således efter den nye grundlov ikke længere er nogen nødvendighed for at opretholde regler, hvorefter modtagelse af hjælp i visse tilfælde skal medføre tab af valgret og valgbarhed, og når man i folketingsvalgloven har taget det standpunkt, at selv den strengeste straf ikke længere skal kunne medføre valgretsfortabelse, må regeringen efter nøje overvejelse finde det urimeligt at opretholde forsorgslovens regler herom, selv hvor pågældende ved lastværdigt forhold er skyld i sin trang.

Det er derfor regeringens opfattelse, at forsorgslovens regler om tab af valgret og valgbarhed (fattighjælps virkning) bør bortfalde fuldstændigt, og at det samme bør gælde de bestemmelser i forsorgsloven og andre sociale love, som gør det til en betingelse for at opnå et særligt gode, f. eks. alders- eller invaliderente, at ansøgeren ikke har modtaget hjælp med fattighjælps virkning.

Nedenfor gives en oversigt over de paragraffer i forsorgsloven, der foreskriver fattighjælpsvirkning:

- § 48: (socialbedrageri).
 § 206: (forskudsvis udbetalte underholdsbidrag, for hvilke der er dekretet afsoning).
 § 305, stk. 1: (svigagtig tilsnigelse af hjælp og bortødsling eller groft misbrug af samme).
 § 306, stk. 1: (uordentlig livsførelse, forsvarlig økonomi, urimelig opgivelse af stilling eller nægtelse af at tage arbejde).
 § 306, stk. 2: (sygehjælp til personer, der ikke har holdt deres medlemskab i sygekasse i orden).
 § 307, stk. 1, nr. 1: (direkte offentlig forsørgelse på arbejdsanstalt, forsørgelsesafdeling, arbejdskoloni m. v.).

§ 307, stk. 1, nr. 2: (deltagelse i en kollektiv arbejdsstrid).

§ 307, stk. 2, nr. 1: (12 måneders hjælp indenfor 18 måneder).

§ 307, stk. 2, nr. 2—4: (visse alimentanter og andre bidragspligtige).

§ 307, stk. 2, nr. 5: (hjælp til stadighed).

§ 310: (åbenbar arbejdsuvilje og lyst til at ligge det offentlige til byrde).

§ 311—13: (forsømmelige forsørgere).

§ 315—17: (alkoholister).

§ 321: (erhvervs- og subsistensløse).

§ 322: (prostituerede).

I finansårene 1947—48 og 1951—52 udgjorde antallet af personer, der i finansårets løb havde modtaget kommunehjælp med fattighjælps virkning og egentlig fattighjælp ialt henholdsvis ca. 10 500 og ca. 13 000. Heraf udgjorde antallet af personer, der havde oppebåret kommunehjælp med tab af valgret, henholdsvis 7 900 og 10 200. Det er ikke muligt at opgøre antallet af personer, der i alt er slettet af valglisten, men for Københavns kommunes vedkommende menes antallet efter et groft skøn at kunne anslås til mellem 8 000 og 9 000, heri dog også indbefattet personer mellem 18 og 23 år.

2. Tilbagebetalingspligten.

Kravet om tilbagebetaling knytter sig til kommune- og fattighjælp. Denne pligt virker i reglen meget hårdt, idet den indtræder uden hensyn til omstændighederne ved hjælpens ydelse, hvortil kommer, at det beløb, der kan afses af en normal uge- eller månedsindtægt i reglen er så minimalt, at tilbagebetalingen af selv kortvarig hjælp tager urimelig lang tid. En effektiv gennemførelse af tilbagebetalingspligten er kun mulig i undtagelsestilfælde, og tilbagebetalingen spiller derfor også kun en ringe rolle i praksis, idet gennemsnitlig næppe mere end ca. 4 pct. af de udbetalte beløb tilbagebetales. Til illustration skal anføres nedenstående oversigt vedrørende kommunehjælpen:

Tabel 1.	Antallet af kommunehjælpsmodtagere.		
	1942/43	1947/48	1951/52
Uden tab af valgret m. m.	126 900	53 000	72 000
Med tab af valgret m. m.	8 500	7 900	10 200
Nettotal)	133 000	57 400	76 800

1) Personer, der har modtaget hjælp af begge arter, er kun medregnet een gang.

Tabel 2. *Udgifter til kommunehjælp.*
1942/43 1947/48 1951/52

I. Uden tab af valgret.

Udbetalte beløb. 49 117 267 27 308 392 47 631 000

Refusion fra understøttede og lign.....

2 142 397 1 049 306 2 097 000

II. Med tab af valgret og valgbarhed.

Udbetalte beløb. 5 842 454 2 745 034 3 904 000

Refusion fra understøttede og lign.....

107 482 156 629 138 000

Ved særlige love er der som foran nævnt i de senere år med korte mellemrum gennemført omfattende eftergivelser af ydet hjælp i visse grupper af tilfælde, navnlig hvor der ikke ved hjælpens ydelse har været noget at bebrejde den understøttede (se f. eks. lov nr. 174 af 5. juni 1953). Regeringen må anse det for rettest nu at lade disse jævnlige eftergivelser afløse af en indskrænkning i selve lovens regler om tilbagebetaling. Det foreliggende lovforslag går derfor ud på, at tilbagebetaling fremtidig kun skal indtræde i særlig opregnede tilfælde, nemlig dels sådanne, hvor vedkommende selv er skyld i sin trang, dels sådanne, hvor det må skønnes, at vedkommende ville opnå en urimelig fordel, hvis han fik hjælpen uden tilbagebetalingspligt. Tilbagebetalingspligten foreslås ikke ophævet for alimenteranter, hvis bidrag udbetales forskudsvis af det offentlige.

3. Forsorgslovens bidragsregler.

Det er en klar konsekvens af forsorgslovens regler om forsørgelsespligt, at den forsørgelsespligtige sættes i bidrag, når der har måttet ydes hans ægtefælle eller barn hjælp, og det skønnes, at han kan afholde en del af udgiften selv. Forsorgsloven indeholder i § 7 nærmere regler om bidragsfastsættelsen. Det fremgår heraf, at bidraget, når der er tale om hjælp ydet til den forsørgelsespligtiges børn, i visse tilfælde skal pålægges i form af et normalbidrag uden hensyn til den forsørgelsespligtiges økonomiske evne. Denne regel virker særdeles ubillig overfor økonomisk dårligt stillede og bevirker samtidig, at der ikke kan afkræves den økonomisk velstillede mere end normalbidraget. Det foreslås derfor, at reglen bortfalder, således at bidrag efter forsorgsloven, når der er tale om en forsørgelsespligtig, altid fastsættes efter den forsørgelsespligtiges „kår, vandel og andre

omstændigheder, der egner sig til at tages i betragtning“, jfr. forsorgslovens § 7, stk. 1. Der kan således i givet fald lægges vægt også på andre hensyn end det økonomiske.

Såfremt de foran under 1—3 nævnte principper gennemføres, vil det medføre, at den egentlige fattighjælp (se forsorgslovens afsnit VI) bortfalder som selvstændig hjælpeform. Der vil derimod trods indskrænkningen i tilbagebetalingspligten stadig være en reel forskel mellem særhjælp og kommunehjælp, bl. a. derved at transbedømmelsen er mildere og hjælpens udmåling rigeligere, når der er tale om særhjælp, end når der er tale om kommunehjælp.

Om lovforslagets enkelte bestemmelser bemærkes:

Til § 1.

ad forsorgslovens § 1.

Ændringen, der er af redaktionel karakter, fastslår, at modtagelse af offentlig hjælp ikke som tidligere medfører tab af borgerlige rettigheder.

ad forsorgslovens § 7.

Der henvises til de indledende bemærkninger.

ad forsorgslovens §§ 8 og 11.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 15.

Henvisningen til forslaget § 304 skyldes, at denne bestemmelse indeholder en modifikation af forsorgslovens § 15, stk. 1, jfr. bemærkningerne til § 304.

De hidtidige bestemmelser i stk. 3, sidste led, stk. 5, 6 og 7, hvorefter børneværnsbidrag, der ikke betales, skal noteres som kommunehjælp, har intet reelt indhold efter en ophævelse af reglen i den hidtidige § 307, stk. 2, nr. 3 og 4. Det foreslås derfor, at stykkerne udgår.

ad forsorgslovens § 22.

Der henvises til de i indledningen indeholdte bemærkninger, hvorefter fattighjælp bortfalder som selvstændig hjælpepart.

ad forsorgslovens § 24.

Ændringen er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 30.

Det er i overensstemmelse med princippet i nærværende forslag, at den hjælp, der må ydes en person på grund af hans eget forhold, i nærværende tilfælde åbenbar arbejdsuvilje, bør medføre tilbagebetalingspligt.

ad forsorgslovens § 45.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 48.

Den gældende § 48, stk. 1, indeholder en bestemmelse om, at hjælpen i svingtilfælde vil være at betragte som fattighjælp, og det er derfor i overensstemmelse med princippet i nærværende forslag, at bestemmelsen bortfalder, jfr. iøvrigt de indledende bemærkninger.

ad forsorgslovens §§ 57, 60 og 62.

Jfr. bemærkningerne ad kapitel XXI.

ad forsorgslovens § 110.

Ændringen er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 205.

Den foreslåede tilføjelse til § 205 står i forbindelse med, at kommunehjælp efter forslaget kun skal være forbundet med tilbagebetalingspligt i de særlig i loven opregnede tilfælde.

ad forsorgslovens § 206.

Paragraffen bortfalder som følge af, at modtagelse af offentlig hjælp ikke længere skal kunne medføre tab af valgret og valgbarhed.

ad forsorgslovens § 208.

Er der under urigtige forudsætninger forskudsvis udbetalt moderen bidrag, må det med urette udbetalte bidrag noteres som en moderen udbetalt kommunehjælp med tilbagebetalingspligt, jfr. også forslaget til ny § 301, nr. 1.

Bestemmelserne i det nuværende stk. 3, 2. punktum overflidiggøres som følge af, at den tilsnegne hjælp efter forslaget ikke længere kan betragtes som fattighjælp, jfr. de indledende bemærkninger.

ad forsorgslovens § 218.

Ændringen er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 227.

Da kommunehjælp, såfremt nærværende forslag gennemføres, i almindelighed ikke medfører retsvirkninger, er der ingen grund til at opretholde en særlig bestemmelse om forskud på underholdsbidrag i form af særhjælp.

ad forsorgslovens § 232.

Har det sociale udvalg i medfør af § 232 forskudsvis udredet betaling til jordemoder, bør hjælpen, såfremt den betalingspligtige ikke rettidigt refunderer beløbet, noteres som en den pågældende ydet kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.

ad forsorgslovens § 240.

Bestemmelsen foreslås ophævet som følge af reglerne i de nye paragraffer 290 og 291.

ad forsorgslovens §§ 242, 243 og 247.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 268.

Da forslaget til ny §§ 289—291 indeholder administrative regler om virkningen af ydet særhjælp, er der ikke grund til at opretholde en særlig bestemmelse forsåvidt angår sygehjælp.

ad forsorgslovens § 270.

Der gælder her tilsvarende synspunkter som omtalt ovenfor ad § 227.

ad forsorgslovens § 277.

Ændringen er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens § 279.

Betaler en husvild, som i medfør af § 279, stk. 1, har fået anvist en bolig af det sociale udvalg, ikke den fastsatte husleje, skal gælden efter bestemmelsen stk. 4, betragtes som kommunehjælp. Da den pågældende ikke er trængende i forsorgslovens forstand, idet det forudsættes, at han kan betale sædvanlig leje, bør gælden konteres som kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.

ad forsorgslovens kap. XXI

(de nugældende paragraffer 289—91).

Da kommunehjælp, såfremt nærværende forslag gennemføres, normalt ikke mere medfører retsvirkninger for modtageren eller forsørgeren, vil der ikke være behov for en regel som den i § 289 indeholdte, der iøvrigt benyttes meget lidt, og det foreslås derfor, at de nugældende regler i §§ 289 og 290 ophæves, og at disse paragraffer tilligemed § 291 i stedet kommer til at indeholde nogle almindelige bestemmelser om særhjælpen.

ad ny § 289.

Forslaget svarer — med de fornødne ændringer i henvisningerne til andre bestemmelser — til den nugældende § 291.

ad ny §§ 290 og 291.

Foreligger der i forbindelse med modtagelse af særhjælp sådanne graverende omstændigheder, som omhandlet i forslaget til ny § 301, nr. 1, 2, 3 og 6, om kommunehjælp, bør der være hjemmel til at omkontere hjælpen til kommunehjælp med tilbagebetalingspligt.

ad forsorgslovens §§ 292, 293, 295 og 298.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad forsorgslovens §§ 301—310.

Som det fremgår af de indledende bemærkninger, er det regeringens opfattelse, at kommunehjælp kun bør medføre tilbagebetalingspligt i særlige til-

fælde. Reglerne herom er fastsat i forslaget til de ny §§ 301—310. Den nye § 301 fastsætter tilbagebetalingspligt i en række tilfælde, i hvilke den understøttede selv er skyld i sin trang, eller hvor der er anden særlig grund til at fastsætte tilbagebetalingspligt. De tilfælde, der omtales i den nye § 301 svarer i det store og hele til de tilfælde, der omtales i de nugældende §§ 305, 306 og 310 samt til dels § 307. Den nye § 302 indeholder en dispensationsbeføjelse, medens § 303 giver mulighed for at rejse et tilbagebetalingskrav i tilfælde, hvor pågældende ellers ville opnå en urimelig fordel. De nye §§ 304—309 indeholder de nærmere regler om tilbagebetalingskravet og dets gennemførelse, medens § 310 indeholder regler om eftergivelse.

ad ny § 301.

I nr. 1 fastsættes tilbagebetalingspligt i de tilfælde (svigagtig tilsnigelse af hjælp og bortødslen eller groft misbrug af samme), i hvilke der efter den gældende lovs § 305, stk. 1, indtræder fattighjælpsvirkning for modtageren. Reglen i den nugældende § 305, stk. 2, om at virkningen også indtræder for ægtefællen, hvis den omhandlede adfærd er begået med dennes vidende og vilje, er optaget i forslaget til ny § 304.

Nr. 2 fastsætter tilbagebetalingspligt i de i den gældende lovs § 306, stk. 1, omhandlede tilfælde (uordentlig livsførelse, uforsvarlig økonomi, urimelig opgivelse af stilling eller nægtelse af at tage arbejde). Det er endvidere foreslået, at tilbagebetaling skal finde sted, når pågældende ved uden rimelig grund at forlade sit hjem er skyld i, at der må ydes ham eller nogen over for hvem han har forsørgelsespligt kommunehjælp.

Nr. 3 fastsætter tilbagebetalingspligt i de i den gældende lovs § 310 omhandlede tilfælde (åbenlys arbejdslede eller lyst til at ligge det offentlige til byrde).

Nr. 4 (jfr. nugældende § 307, stk. 1, nr. 1) fastsætter tilbagebetalingspligt i tilfælde, hvor en person er under direkte offentlig forsørgelse på arbejdsanstalt eller tvangsarbejdsanstalt i henhold til reglerne i forsorgslovens kapitler XXV—XXVII, hvilke regler omhandler de tilfælde, i hvilke hjælp efter den gældende lov ydes som egentlig fattighjælp. Da indlæggelsen i disse tilfælde kan lægges pågældende til last, bør tilbagebetalingspligt også indtræde for den hjælp, der under opholdet ydes pågældendes familie.

Nr. 5 omfatter de tilfælde, der omtales i den hidtil gældende regel i § 307, stk. 1, nr. 2 (personer, der er indblandet i en kollektiv arbejdsstrid).

Nr. 6 svarer til de nugældende regler i § 306,

stk. 2—4 (sygehjælp til personer, der — uanset de er ubemidlede — ikke er berettiget til sygekassehjælp) dog således, at man har givet bestemmelsen en kort og mere kategorisk udformning. Reglen er udtryk for, at de pågældende selv er skyld i deres trang, fordi de ikke har deres medlemsforhold til sygeforsikringen i orden. Da der efter forslaget kun bliver tale om tilbagebetalingspligt, og da forslaget til ny § 302 giver mulighed for at dispensere fra tilbagebetalingspligten, har man ikke fundet det nødvendigt at gentage de begrænsninger, som indeholdes i den nugældende § 306.

ad ny § 302.

De nugældende regler i § 306, stk. 5, § 307, stk. 6, og § 308 åbner adgang for det sociale udvalg til med kommunalbestyrelsens og eventuelt overøvrighedens samtykke at dispensere fra reglerne om valgretsfortabelse. Man har fundet det rimeligt, at en lignende dispensationsbeføjelse indføres med hensyn til tilbagebetalingspligten, dog således at bestemmelsen forenkles derhen, at det overlades det sociale udvalg med kommunalbestyrelsens samtykke under ganske særlige omstændigheder at bestemme, at hjælp, som skal ydes med tilbagebetalingspligt, ydes uden sådan virkning. En sådan regel må skønnes rimelig, idet afgørelsen af spørgsmålet om, hvorvidt hjælpen i de enkelte tilfælde bør medføre tilbagebetalingspligt, må afgøres ud fra et skøn over pågældendes personlige forhold, som bedst kan udøves af de lokale myndigheder.

ad ny § 303.

Uanset at hjælp til underhold ikke i almindelighed bør medføre tilbagebetalingspligt, kan der dog, som nævnt i de indledende bemærkninger, forekomme tilfælde, hvor det vil synes lidet rimeligt, at der ydes hjælp af det offentlige uden forpligtelse til at erstatte hjælpen. Dette gælder således, hvor trangten er forbigående, f. eks. i tilfælde, hvor en person i en kortere ledighedsperiode står foran en påtrængende udgift, som han ikke har midler til at bestride i øjeblikket, eller hvor der ydes ham hjælp til dækning af en restance til syge- eller arbejdsløshedskasse, eller hvor det drejer sig om hjælp til betaling af en større, samlet udgiftspost, som pågældende vel ikke er i stand til at udrede på en gang, men hvor udvalget på den anden side skønner, at han efter sine indtægtsforhold kan tilbagebetale hjælpen gennem ugentlige eller månedlige bidrag. I sådanne tilfælde, hvor det kan forudses, at pågældende inden for en kortere tid vil være i stand til at tilbagebetale hjælpen helt eller delvis, vil det efter regeringens opfattelse være

rimeligt at give det sociale udvalg mulighed for at yde hjælpen som kommunehjælp med tilbagebetalingspligt. En hertil sigtende bestemmelse foreslås optaget i § 303, stk. 1.

Bestemmelsen i stk. 2 angår tilfælde, hvor en person har modtaget kommunehjælp og derefter senere fået udbetalt en erstatning, et underholdsbidrag eller lignende, som vedrører det tidsrum og det trangstilfælde, for hvilket hjælpen er tilstået. Det må i sådanne tilfælde anses for rimeligt, at det sociale udvalg kan fordrø, at pågældende tilbagebetaler den i det omhandlede tidsrum ydede hjælp, idet pågældende ellers ville opnå en urimelig fordel (dobbelts forsørgelse). Bestemmelsen må ses i sammenhæng med forslagets § 325, stk. 1, jfr. bemærkningen til denne paragraf. Hverken § 303, stk. 2, eller § 325, stk. 1, omfatter erstatninger, som ikke vedrører den pågældendes forsørgelse i et bestemt tidsrum, f. eks. invaliditetserstatninger.

ad ny § 304.

Da kommunehjælp efter nærværende forslag kun skal tilbagebetales i tilfælde, hvor særlige grunde taler for det, bør beslutningen træffes særskilt for hver af ægtefællerne. Bestemmelsen i 2. punktum om, at tilbagebetalingspligt i de i § 301, nr. 1, omhandlede tilfælde også indtræder for ægtefællen, hvis den omhandlede afdørd er blevet begået med dennes vidende og vilje, svarer til den hidtil gældende regel i § 305, stk. 2.

ad ny § 305.

En til stk. 1 svarende bestemmelse har hidtil kun været optaget i forsørgslovens § 307, stk. 3, men skønnes at burde komme til anvendelse i alle tilfælde, hvor det allerede ved hjælpens ydelse kan konstateres, at hjælpen vil medføre tilbagebetalingspligt.

Stk. 2 svarer til den hidtidige regel i § 307, stk. 8.

ad ny § 306.

§ 306 svarer til den nugældende § 301, stk. 1, der foreslås ændret på følgende punkter:

Efter § 301, stk. 1, er det en betingelse for, at erstatningskravet kan gøres gældende af det offentlige, at den trængende ikke derved kommer til at mangle det fornødne til eget underhold eller til opfyldelse af den ham i henhold til lov påhvilende forsørgelsespligt. Det er ministeriets opfattelse, at denne regel, hvorefter der kun sikres den trængende „det fornødne“, ikke levner ham tilstrækkelig mulighed for, efter at trangstilfældet er ophørt, at konsolidere sin økonomi. Reglen foreslås derfor ændret således, at der sikres den trængende „det

rimelige“ til eget underhold eller til opfyldelse af forsørgelsespligt.

Man finder det derhos lidet rimeligt, at der kun er tillagt børnene og ikke den efterlevende ægtefælle nogen beskyttelse mod det offentliges erstatningskrav i dødsboet, og reglen i forsørgslovens § 301, stk. 1, 3. punktum, foreslås derfor ændret derhen, at det offentliges erstatningskrav i dødsboet kun kan gøres gældende, forsåvidt der ikke derved berøves personer, over for hvem afdøde havde forsørgelsespligt, det rimelige til deres underhold.

ad ny § 307.

§ 307 svarer til den nugældende § 301, stk. 2, 4 og 5.

Under hensyn til, at tilbagebetalingspligt efter forslaget kun skal indtræde i de tilfælde, hvor trangten kan tilskrives vedkommendes eget forhold, foreslås derhos en forlængelse fra 3 til 5 år af den i § 301, stk. 5, nævnte tidsfrist (forslagets § 307, stk. 2), inden for hvilken der kan pålægges bidrag til tilbagebetaling af kommunehjælp ydet med tilbagebetalingspligt.

ad ny § 308.

Bestemmelsen svarer til den nugældende § 301, stk. 3.

ad ny § 309.

Bestemmelsen svarer til de nugældende §§ 303 og 304.

ad ny § 310.

Stk. 1 svarer til den i den nugældende § 301, stk. 6, indeholdte regel med den ændring, at det sociale udvalgs adgang til at eftergive kommunehjælp efter ½ års forløb foreslås forlænget til 1 år, jfr. herved bemærkningerne til § 307.

Stk. 2 svarer til den nugældende § 301, stk. 7.

ad forsørgslovens § 311.

Ændringen er af redaktionel karakter.

ad forsørgslovens § 313.

Ændringen er af redaktionel karakter, jfr. den nye § 301, nr. 4.

ad forsørgslovens §§ 315, 316 og 323.

Ændringerne er af redaktionel karakter.

ad forsørgslovens § 325.

Bestemmelsen supplerer reglen i den nye § 303, stk. 2, om tilbagebetaling af kommunehjælp i tilfælde af dobbeltforsørgelse. Den nye § 325, stk. 1, omfatter i modsætning til § 303, stk. 2, også særhjælp, men kun hvor den opnåede ydelse er tillagt pågældende i henhold til den sociale lovgivning.

Bestemmelsen gør det muligt for det sociale udvalg at træffe direkte aftale med den sociale myndighed, som forvalter den lovgivning, i henhold til hvilken ydelsen skal udbetales.

ad forsorgslovens § 327.

Bestemmelsen, hvis ændring er af redaktionel karakter, har betydning, hvis opnåelse af en hjælp, se § 242, et legat eller lignende, er betinget af, at andrageren ikke har oppebåret kommunehjælp.

Til § 2.

ad folkeforsikringslovens § 38.

Den foreslåede ændring er en følge af den i § 1 foreslåede ophævelse af bestemmelserne i lov om offentlig forsorg vedrørende fattighjælp og kommunehjælp med tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd.

Efter lovens ikrafttræden vil personer, der hidtil har været afskåret fra rente i medfør af § 38, stk. 2, nr. 4, have adgang til rente, for så vidt de i øvrigt opfylder folkeforsikringslovens betingelser herfor.

ad folkeforsikringslovens § 55.

Ændringen er af redaktionel art, jfr. bemærkningerne ad § 38.

Til § 3.

ad arbejdsløshedslovens § 17.

Forslaget skyldes den i § 1 foreslåede ophævelse af bestemmelserne i lov om offentlig forsorg vedrørende ydelse af fattighjælp og kommunehjælp med tab af valgret og valgbarhed til offentlige forsamlinger eller råd.

Til § 4.

På tilsvarende måde som det var tilfældet ved lov nr. 181 af 20. maj 1933 om offentlig forsorg, jfr. dennes § 328, er det foreslået, at retsvirkninger, herunder tilbagebetalingspligt, der i henhold til den tidligere gældende lovgivning er indtrådt som følge af modtagelse af kommune- eller fattighjælp, bortfalder ved lovens ikrafttræden i det omfang, de ikke ville være indtrådt efter de nye regler.